

ORIMATTILAN KAUPUNKI

Opetuspalvelut
Lapsivaikutusten arviointi
Kuivannon koulu
4.3.2024

Sisällysluettelo

Yleistä	3
Kuivannon koulu.....	4
Toteutus.....	6
Lasten kuulemisen yhteenvetoa	7
Nostoja keskusteluista ja lasten tuotoksista puhuttaessa hyvästä koulusta yleensä.....	8
Huoltajien kuulemisten yhteenvetoa	9
Henkilöstön kuuleminen	10
Muiden sidosryhmien kuuleminen.....	11
Lapsiin kohdistuvat hyödyt ja haitat eri päätösvaihtoehdoissa	13
Lasten huoliin vastaaminen.....	24
Vertailu vaikutuksista kaupunkitasoisesti ratkaisulla 1 (kouluja ei lakkauteta) tai 2 (koulut lakkautetaan)	24
Opetuspalvelut	24
Orimattilan kaupungin talouden tervehdyttämisen suunnitelmia	27
Kasvun ja kehityksen yksilöllinen tukeminen.....	27
Liikkuminen ja ympäristö	28
Vapaa-aika ja osallistuminen.....	29
Terveys ja turvallisuus	30
Välilliset vaikutukset.....	32
Liitteet	33
Lähteet	33

Yleistä

Lapsivaikutusten arvioinnin taustalla on mm. YK:n lapsen oikeuksien sopimus, Suomen perustuslaki, kuntalaki ja perusopetuslaki. Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) on lapsiin kohdistuvien vaikutusten ennakointia ja seurantaa. Sen avulla voidaan selvittää, millaisia hyötyjä tai haittoja erilaisilla lapsiin kohdistuvilla päätöksillä aiheutetaan. Lapsivaikutusten arviointi ei ole lain määräämä velvoite. Lapsiin kohdistuvassa päätöksenteossa on kuitenkin asianmukaista ja hyvää hallintomenettelyä noudattaen tehdä lapsivaikutusten arviointia. Lapsivaikutusten arviointia voi käyttää esimerkiksi kuntien ja hyvinvointialueiden palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen sekä lapsiväestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Kunnissa on tärkeää arvioida lapsivaikutuksia laajasti erilaisissa toiminnoissa, jotka liittyvät esimerkiksi opetukseen, vapaa-aikaan tai liikenteeseen. Lapsivaikutusten arvioinnilla kunta tunnistaa eri ratkaisuvaihtoehtojen vaikutukset lasten oikeuksien toteutumiseen lasten arjessa ja elämässä pitkällä sekä lyhyellä aikavälillä. Arviointi tuottaa päätöksenteon tueksi perusteltua tietoa siitä, millainen päätösvaihtoehto olisi kokonaisvaikutuksiltaan paras lasten edun näkökulmasta.

Orimattilan kaupungin strategian mukaan hyvinvointia luodaan vastuullisilla, kustannustehokkailla ja laadukkailla palveluilla. Palveluiden suunnittelussa huomioidaan olemassa olevat ja tulevat tarpeet. Asukkaat saavat toimivia ja tarvetta vastaavia palveluja.

Alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2022-2025 toimintaperiaatteet ovat yhdenvertaisuus, kumppanuus ja oikea-aikaisuus. Yhdenvertaisuuden mukaan kaikille lapsille on turvattava tasa-arvoiset edellytykset elämiseen ja kasvamiseen. Yhdenvertaisuuden katsotaan olevan kaiken toiminnan lähtökohta. Yhdenvertaisuus hyvinvointisuunnitelmassa sekä perusopetuslaissa ovat taustalla myös tehtäessä lapsivaikutusten arviointia.

Palveluverkkoselvitys hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 6.6.2022. Perusopetuksessa koulun minimikoko muut palveluverkon suunnittelua ohjaavat periaatteet huomioiden on vähintään 3 ryhmää / 50 oppilasta, keskustassa ja muilla mahdollisilla kasvavilla alueilla minimikoko on vähintään 6 ryhmää / 120 oppilasta + 20 oppilasta (esiopetus). Orimattilan kaupungin talouden

tasapainottamisen suunnitelmissa on lakkauttaa kolme koulua. Lapsiin kohdistuvan päätöksenteon tueksi on tehty lapsivaikutusten arviointia.

Kuivannon koulu

Kuivannon koulussa on lv. 2023-2024 43 oppilasta. Siellä työskentelee kolme opettajaa yhdysluokissa 1-2, 3-4 ja 5-6 sekä 1,5 koulunkäynninohjaajaa. Olemassa olevien oppilasmäärien mukaan Kuivannon koulussa olisi lv. 2024-2025 38 oppilasta, lv. 2025-2026 37 oppilasta, lv. 2026-2027 34 oppilasta ja lv. 2029-2030 27 oppilasta.

Kuivannon koulun oppilasmäärä 1.8. 2024 (Primustietojen 22.3.2024 mukaan)

		oppilasmäärä yhteensä		1-2 lk		3-4 lk		5-6 lk	
Kuivannon koulu	38	3	7	7	6	7	8		
opetusryhmien koko			10		13		15		

Kuivannon koulun oppilasmäärä 1.8. 2027

		oppilasmäärä yhteensä		1-2 lk		3-4 lk		5-6 lk	
Kuivannon koulu	34	5	4	7	3	7	7		
opetusryhmien koko			10		10		14		

Kuivannon koulu on rakennettu vuonna 1953. Rakennusta on remontoitu laajasti 2010-luvulla. Koulun tiloina toimivat mm. kolme luokkatilaa, henkilökunnan tila, liikuntasali, eriyttämistilat, kovien käsitöiden tila sekä ruokala.

Kuivannon koulun laskennalliset käyttökustannukset oppilasta kohden/v ovat 14678 €, mikä on Orimattilan kouluista kallein oppilaskohtainen kustannus. Ero edullisimman koulun (Virenoja) käyttökustannuksiin on 6890€ / oppilas. (Lähde: Boost bros. 2023; Nykytilanteen mukaiset kohdekohtaiset käyttö- ja investointikustannukset). Kuivannon koulun oppilaskohtainen tuntikehys on Orimattilan kouluista suurin. (2,18 h / opp, vertailuna Virenojan koulu 1,61 h / opp.).

Kuivannon koulun yhdysluokkien koot ovat lv. 2023-2024 1-2.lk: 14 opp. (7+7), 3-4. Lk: 13 opp (6+7) ja 5.-6. lk: 16 (8+8). Laaja-alaisen erityisopettajan tukea on Kuivannon koulussa saatavilla kahtena päivänä viikossa yhteensä 10 tuntia. Laaja-alaisen erityisopettajan poissa ollessa sijaista ei oteta. Sama tilanne on, jos koulunkäynninohjaaja on lyhytaikaisesti poissa.

Opiskeluhuollon henkilöstö on Kuivannon koululla seuraavasti: terveydenhoitaja 2krt/kk ja kuraattori 2krt/kk. Opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön resursoinnista päättää hyvinvointialue. Henkilöstön poissa ollessa ei toistaiseksi palvelua ole ollut saatavilla.

Kuivannon koulun oppilaista on lukuvuonna 2023-2024 koulukuljetuksen piirissä 23/43 oppilasta (53,5%). Kuivannon koululaiset siirtyvät yläkouluun Orimattilan keskustassa sijaitsevaan yhteiskouluun, jolloin kaikki oppilaat siirtyvät koulumatkakuljetuksen piiriin. Vuosittain osa Kuivannon oppilaista hakeutuu myös Lahteen yläkouluun.

Iltapäivätoiminnan järjestäminen lukuvuosittain riippuu siitä, onko lapsia riittävästi. Orimattilan sivistysvaliokunnan hyväksymän iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman mukaan lapsia tulee ilmoittautua iltapäivätoimintaan haja-asutusalueilla 8 lasta, keskustan alueella 10 lasta, jotta kyseinen palvelu järjestetään. Iltapäivätoimintaa ei ole järjestetty lv. 2023-2024 liian vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Iltapäivätoimintaa ei ole pystytty järjestämään vastaavasta syystä viime vuosina lainkaan.

Kuivannon koulua käytetään iltaisin harrastus- ja yhdistysten kokoontumispaikkoina. Koulun pihassa on kenttä, joka mahdollistaa myös vapaa-ajan harrastetoiminnan kouluaikeiden ulkopuolella.

Toteutus

Osana lapsivaikutusten arviointia pyydettiin lausuntoja Kuivannon koulun käyttäjiltä ja sidosryhmiltä. Opetuspalveluista osoitettiin lausuntopyynnöt koulun oppilaskunnalle, henkilöstölle, vanhempainyhdistykselle, opiskeluhoitopalvelujen henkilöstölle sekä opiskeluhoillon ohjausryhmälle, eri työntekijäryhmiä edustaville ammattijärjestöille Kuivannon Nuorisoseura Ry:lle sekä Orimattilan kaupungin itäiselle aluekumppanuuspöydälle. Orimattilan kaupungin LAPE-ohjausryhmä toteutti työpajan lapsivaikutusten arvioinnin osalta. Lausuntoja ja koonteja on käytetty osana lapsivaikutusten arviointia. Kuivannon koululla järjestettiin keskustelutilaisuus 22.2.2024 Kuivannon asukkaiden ja huoltajien toimesta. Orimattilan kaupunki järjesti 7.2.2024 Myllylän koululla avoimen keskustelutilaisuuden, johon kaikkien lakkautusuhan alla olevien koulujen oppilaiden huoltajat oli kutsuttu henkilökohtaisesti Wilman välityksellä. Lisäksi näiden kolmen koulun oppilaiden huoltajille osoitettiin kysely opetuspalveluiden palveluverkkoon liittyen elokuussa 2023, jonka tuloksia on myös käytetty lapsivaikutusten arvioinnin pohjalla. Suuntaviivoja antavat myös Orimattilan kaupungin strategia, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat sekä palveluverkkoa ohjaavat periaatteet.

Lapsivaikutusten arvioinnissa käytettiin hyödyksi keväällä 2023 tehtyä laajaa verkkofasilitointia (Orimattilan Kaupunki, Sidoryhmien osallistaminen opetuspalveluiden kehittämiseen, tulosraportti 4.5.2023, Fountain Park). Tavoitteena oli saada sidoryhmien ideoita parhaasta mahdollisesta oppimisesta ja hyvinvoinnista Orimattilan opetuspalveluissa v. 2030. Tähän kyselyyn vastasi 1612 lasta (92% 1.-9.lk oppilaista) sekä 491 aikuista.

Lasten kuuleminen järjestettiin lakkautuspäätöksen alla olevien koulujen oppilaille viikolla 5, Kuivannon koululla tämä toteutui 30.1.2024. Huoltajia tiedotettiin asiasta 25.1.2024 lähetetyllä Wilma-viestillä. Kaupunkikohtainen hyvinvointiopettaja osallisti jokaisen koulun oppilaat luokka-asteittain ryhmätyöskentelyyn. Ryhmissä keskusteltiin ja kirjattiin asioita omasta nykyisestä koulusta, koulunkäynnistä yleensä, koulumatkoista ja mahdollisista uuteen kouluun siirtymisen vaikutuksista. Lisäksi oppilaskuntien hallitukset antoivat lausunnon koskien koulun lakkauttamista ja sen mahdollisia vaikutuksia. Orimattilaan vastikään perustetussa lastenparlamentissa asiaa ei nostettu esiin huoltajien toiveesta.

Lasten kuulemisen yhteenvetoa

HYVÄ KOULU

lasten kommentit ovat hyvin arkisia

- useimmat ovat opettajasidonnaisia tai koulu yhteisösidonnaisia
- opettajan myönteiset piirteet korostuvat, opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus
- välituntialueen ja välituntivälineiden monipuolisuus
- koulu yhteisön hyvä ja rauhallinen ilmapiiri --> turvallisuus
- oppimisen tärkeä tukija on koulunkäynninohjaaja (apu-ope)
- kivoja kavereita

KOULUMATKAT

- Taksissa/bussissa jutellaan kavereiden kanssa, ollaan puhelimella
- Koulumatkat kestävät enimmäkseen 5-20 min
- Pidempi koulumatka tuntuu kurjalle ajatukselle

OPPIMISTA HANKALOITTAVAT TEKIJÄT

- työrauha
- ope
- keskittyminen

HUOLET

- Kaveriasiat
- Kiusataanko

- Millainen koulu, piha, koulutehtävät
- Osaanko kulkea taksilla/bussilla
- Jaksanko herätä

Nostoja keskusteluista ja lasten tuotoksista puhuttaessa hyvästä koulusta yleensä

Tärkeinä asioina hyvässä koulussa korostuivat lasten vastauksissa: opettajan myönteiset piirteet, opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus, kouluyhteisön hyvä ja rauhallinen ilmapiiri ja turvallisuus. Lisäksi lapset arvostivat välituntialueen ja välituntivälineiden monipuolisuutta. Opetuksessa tärkeää on lasten mielestä monipuoliset opetusmenetelmät ja oppimisen tukeminen. Lähiympäristöltä lapset toivoivat palveluita ja metsää. Oppimista hankaloittavana tekijänä lapset nimesivät työrauhan ja yksittäiset fyysiset tekijät (mm. pulpetti).

Nousevat teemat mahdolliseen muutokseen liittyen koulunkäyntiin ja vapaa-aikaan

- Hyvät puolet: kaveriasiat, opetus/oppimisympäristö, koulumatkat, palvelut lähellä, harrastusmahdollisuudet
- Huolet: kaveriasiat, koulumatka, vapaa-aika, harrastusmahdollisuudet, koulun koko/turvattomuus

Lasten puheissa tärkeimpänä nousivat kaveriasiat. Lapset näkivät kaveriasiat muutoksen kohdalla sekä huolena että mahdollisuutena. Huolena heillä oli, tulevatko omat kaverit samalle luokalle/kouluun. Toisaalta he näkivät uuteen kouluun siirtymisen mahdollisuutena saada uusia kavereita.

Opetuksessa ja oppimisympäristöissä arvostettiin monipuolisuutta (opetusmenetelmät, välineet, koulun piha). Tärkeänä koettiin oma opettaja; vuorovaikutus lapsen ja aikuisen välillä. Tämä aiheutti myös mietintää, millainen on tuleva opettaja ja koulu. Uuden koulun koko ja mahdollinen rauhattomuus mietityttivät.

Huolta lapsilla aiheutti mahdollinen pitenevä koulumatka, aikaisemmat heräämiset ja odotusajat, kuinka ne vaikuttavat omaan jaksamiseen ja vapaa-aikaan. Myös kuljetusten epävarmuus ja liikenneturvallisuus näkyivät lasten vastauksissa. Tässäkin asiassa nähtiin

myös toinen näkökulma. Pitenevä koulumatka mahdollistaa koulukyydissä kaverin kanssa juttelun, läksyjen teon, nukkumisen tai puhelimella olon.

Vapaa-ajan kannalta lapset näkivät koulun mahdollisen siirtymisen lähemmäs Orimattilan keskustaa tuovan myös uusia mahdollisuuksia. Harrastusmahdollisuuksien laajeneminen ja läheisyys sekä muiden palveluiden parempi saatavuus koettiin hyvänä puolena. Joidenkin lasten huolena oli, häviääkö omalta kylältä koulun lakkautuksen myötä myös nykyisiä koululla toimivia harrastusmahdollisuuksia sekä tapaamispaikka. Lisäksi joitain lapsia mietitytti mahdollinen vapaa-ajan väheneminen pitkien koulumatkojen ja odotusaikojen vuoksi. Oppilaskunnan hallituksen lausunnossa mainittiin myös joukkoliikenteen puuttumisen vaikutus mahdollisiin harrastuksiin kouluajan ulkopuolella.

Huoltajien kuulemisten yhteenvetoa

Sivistysjohtajan huoltajille teettämään palveluverkkokyselyyn vastasi 170 nykyisten 1.-6.-luokkalaisten huoltajaa. Kysely lähetettiin niiden kuuden koulun oppilaiden huoltajille, joiden oppilasmäärät olivat pienimpiä tai eniten pienentymässä lähivuosina. Kuivannon koulua koskeviin kysymyksiin tuli yhteensä 20 vastausta 43 oppilaan huoltajalta. Kuivannon koululaisten huoltajat kokivat mielekkäimmäksi lapsen koulupaikaksi Vuorenmäen koulun mahdollisessa lakkauttamistilanteessa (12/20). Tässä kyselyssä ei ollut mukana vaihtoehtoa Virenojan koulu. Rakokiven kouluun olisi ollut valmiina 9 huoltajaa siirtämään lapsensa. Sivistysvaliokunta velvoitti opetuspalveluja 18.3. 2024 kokouksessaan teettämään Kuivannon koulun lasten huoltajille uuden kyselyn, jossa selvitetään huoltajien ensisijaista toivetta Kuivannon koululaisten tulevasta koulusta, mikäli Kuivannon koulu päätettäisiin lakkauttaa. Tämän kyselyn tuloksia ei ole ollut saatavilla lapsivaikutusten arvioinnin tekemisessä.

Yläkouluksi huoltajat toivoivat lapselleen paikkaa Lahdesta (12/17 vastannutta), jos alakoulukin on Lahden puolella. Avoimissa vastauksissa nousi esiin ehdotus muiden koulujen oppilaiden siirtämisestä opiskelemaan Kuivannon kouluun.

Kuivannon koulun vanhempainyhdistykseltä pyydettiin lausunto koulun mahdollisesta lakkauttamisesta.

Vanhempainyhdistys oli lausunnossaan tyytyväisiä Kuivannon kouluun. Pienen koulun yhteisöllisyyttä, tukitoimia, yksilöllistä huomioimista ja turvallisuutta arvostetaan. Huolta aiheuttivat suuremman koulun kuormittavuus, pitenevät koulumatkat ja niihin liittyvät koulumatka-ajat sekä mahdollinen koulun iltakäytön ja pihan vapaa-ajan käytön loppuminen, jos koulu lakkautetaan. Vanhempainyhdistys nosti vahvasti esiin koulun roolin kyläläisten harrastus-, lähiliikunta- ja kohtaamispaikkana. Koulua kylän lähipalveluna pidetään tärkeänä.

Keväällä 2023 toteutetussa laajassa verkkofasilitoinnissa koskien opetuspalvelujen kehittämistä oli tehtävänä visioida paras mahdollinen perusopetus v. 2030. Tähän kyselyyn vastasivat myös huoltajat. Verkkofasilitoinnissa aikuiset nostavat tärkeimmiksi asioiksi opettajan, oppimisympäristöjen roolin, työrauhan ja turvallisuuden. Kyläkoulut puhuttavat aikuisia, osa haluaa ne säilyttää, osa puoltaa pienempien kyläkoulujen lakkauttamista. Yksittäisinä tärkeimpinä asioina huoltajat mainitsevat opiskeluhoillon palvelut, ryhmäkoon, opettajien ammattitaidon, työrauhan ja terveelliset sekä turvalliset tilat.

Henkilöstön kuuleminen

Henkilöstö antoi kolme erillistä lausuntoa helmikuussa 2024 koskien Kuivannon koulun mahdollista lakkauttamista. Lausunnoissa nostetaan esiin huolena koulumatkat ja koulumatka-aikojen piteneminen ja mahdollinen koulupudokkuus. Lisäksi pohdintaa aiheutti mahdollisen lakkauttamisen vaikutus kylän elinvoimaisuuteen ja kyläläisten harrastusmahdollisuuksiin. Koulun lakkauttamisen seurauksena henkilöstön huolena on kylän yhteisöllisyyden heikentyminen.

Kuivannon koulussa opiskeleminen nähdään lapsilähtöisenä ja joustavana. Koulun pienuus, turvallisuus, yhteisöllisyys ja mahdollisuudet lasten hyvinvoinnin sekä opetuksen tukemiseen yksilöllisesti nähdään hyvinä asioina.

Huolena henkilöstöllä on epävarmuus työn jatkosta. Mahdollinen uusi työpaikka, uusi työyhteisö ja uudet oppilaat aiheuttivat myös mietintää. Hyvänä asian suuremmassa yksikössä nähtiin kollegiaalinen tuki sekä mahdollisesti nykyaikaisempi kovien käsitöiden luokka välineineen.

Huoltajien ja koulun henkilöstön vastauksissa nousevat esiin koulun lakkauttamisen kustannussäästöjen todenperäisyys. Rehtori nosti esiin mahdollisuuden lykätä lakkautuspäätöstä siihen asti, kunne oppilasmäärä laskee niin, että kaikki oppilaat mahtuvat yhteen itäiseen kouluun. Myös yhdenvertaisuuden näkökulmaa pohdittiin.

Muiden sidosryhmien kuuleminen

Opiskeluhuollon monialainen ohjausryhmä ja Kuivannon koulun opiskeluhoitopalvelujen henkilöstö toteuttivat Kuivannon koulun lakkauttamisen lapsivaikutuksiin liittyvän lausunnon verkkotyöskentelynä 27.2-15.3. 2024. Lisäksi Orimattilan LAPE-ohjaustyöryhmässä pidettiin työpaja aiheeseen liittyen 20.3.2024. Kuivannon Nuorisoseura Ry ja Orimattilan kaupungin itäinen aluekumppanuuspöytä antoivat myös oman lausuntonsa Kuivannon koulun mahdolliseen lakkauttamiseen liittyen.

Lakkautusuhan alla olevien koulujen opiskeluhuollon henkilöstö nosti huolina koulun lakkauttamiseen liittyen ison koulun mahdollisen turvattomuuden sekä yhteisöllisyyden muutoksen pienestä koulusta isompaan siirryttäessä. Kylistä tulevien nuorten voi olla vaikea kokea yhteenkuuluvuutta keskustan alueella asuvaan nuorisoon, ja se voi vaikeuttaa ystävyysuhteiden syntymistä. Ryhmytyminen vie aikaa.

Hyvinä puolina nähtiin lapsen saama kokemus olla suuremmassa yhteisössä sekä mahdollisuus uusiin sosiaalisiin kontakteihin. Syrjäytymisvaarassa olevien lasten asemaan tulee kiinnittää erityisesti huomiota, jotta ehkäistään syrjäytymistä, koulupudokkuutta ja mahdollisia mielenterveysongelmia. Aikaisemmat aamuhätykset ja pidempi koulumatka voivat lisätä edellä mainittuja riskejä.

Opiskeluhuollon henkilöstö vaihtuu hyvin todennäköisesti koulun vaihtuessa ja asiakassuhde aloitetaan alusta uudessa koulussa. Opiskeluhuollon henkilöstö korosti tiedonsiirron tärkeyttä uuteen kouluun siirryttäessä. He esittivät huolensa koulupolun katkonaisuudesta ja sen mukanaan tuomista haasteista lapsille. Lasten psyykkisestä turvallisuuden tunteen vahvistamisesta tulee huolehtia mahdollisessa muutoksessa.

LAPE-työryhmä ja opiskeluhuollon monialainen ohjausryhmä ovat myös tehneet kannanoton ryhmätyöskentelynä koulujen mahdollisiin lakkautuksiin ja niiden vaikutuksiin suhteessa lapsiin ja perheisiin. Pienen koulun tarjoamaa tuttuutta, yhteisöllisyyttä ja pieniä opetusryhmiä arvostettiin. Ryhmien keskeisimpinä huolina olivat mahdolliset ylisuuret/suuret luokkakoot ja koulumatkat, jotka vaikuttavat monella tavalla turvallisuuteen/turvallisuuden tunteen kokemiseen, yksilöllisen tuen saamiseen suuressa ryhmässä, työrauhaan, koulupoissaolojen mahdolliseen lisääntymiseen (koulupudokkuus), yhteisöllisyyden rakentamiseen luokassa (ryhmäytyminen), levon, arkiliikunnan, vapaa-ajan ja harrastuneisuuden mahdollisiin vähenemisiin. Koulupudokkuuden kannalta nostettiin esiin erityisesti kuljetuksesta myöhästymisen, mikä saattaa aiheuttaa lapselle kokopäivän poissaolon koulusta. Lisäksi huolta aiheuttivat koulupolun yhtenäisyys, pitkät koulumatkat ja koulumatka-ajat sekä niiden vaikutus lasten vapaa-aikaan. Positiivisina asioina muutoksessa koettiin suuremman koulun mahdollisuudet oppimisen ja hyvinvoinnin tukeen laaja-alaisen erityisopettajan, resurssiopettajan, opiskeluhuollon palvelujenhenkilöstön sekä muiden koulussa työskentelevien ammattilaisten myötä. Lisäksi muutos nähtiin lapselle mahdollisuutena itsenäistyä sekä saada uusia kavereita. Harrastustoiminnan ja vapaa-ajan vieton kannalta muutoksessa nähtiin hyviä ja huonoja puolia. Palvelut ja harrastusmahdollisuudet lähempänä keskustaa nähtiin tuovan lapsille valinnaisuutta ja parempia mahdollisuuksia käyttää kyseisiä palveluja. Toisaalta kyläkoulun lakkauttamiseen liitettiin riski harrastamisen vähenemiseen, jos oman koulun tarjoamat kerhot/muu iltakäyttö ja pihaympäristö eivät ole enää käytettävissä. Keskusteluissa nostettiin myös opettajan lisääntyvä kollegiaalinen tuki isommassa yhteisössä. Hyvänä asiana nähtiin myös se, että lapset pääsevät opiskelemaan omaan vertaisryhmäänsä (samalla luokkatasolla olevat).

Tärkeänä pidettiin terveellisiä oppimisympäristöjä, riittävää tutustumista ja nivelvaihtelyä tiedonsiirtoineen ennakkoon muutoksessa, jotta koulukäynti alkaisi parhaalla mahdollisella tavalla lasten ja huoltajienkin näkökulmasta.

Monialaiset ryhmät toivat myös esiin huolensa kylän elinvoimaisuudesta ja kyläläisten sekä perheiden yhteisöllisyyden vähenemisestä mahdollisen koulun lakkauttamisen myötä.

Kuivannon Nuorisoseura Ry ja Orimattilan itäinen aluekumppanuuspöytä korostivat pienen koulun asemaa kylän asukkaille. Se nähdään tärkeänä kyläyhteisön kokoontumispaikkana ja yhteisöllisyyden ylläpitäjänä. Pienen koulun tuki nähdään ennaltaehkäisevänä suojana lapsille. Aluekumppanuuspöytä nostaa huolenaiheina koulun lakkauttamisen yhteydessä koulupudokkuuden, opetussisällöt nivelvaiheessa, varhaiskasvatuksen järjestämisen sekä kylän kuoleentumisen sekä näistä aiheutuvan mahdollisen imagohaitan kaupungille.

Lapsiin kohdistuvat hyödyt ja haitat eri päätösvaihtoehtoissa

Taulukkoon on koottu lasten (oppilaskunta ja oppilaskunnan hallitus), huoltajien, Kuivannon koulun vanhempainyhdistyksen, koulun henkilöstön, opiskeluhuollon palvelujen henkilöstön sekä heidän esihenkilöidensä, opiskeluhuollon ohjausryhmän sekä LAPE-työryhmän, Itäisen aluekumppanuuspöydän sekä Kuivannon Nuorisoseura Ry:n nostamat näkökulmat päätösvaihtoehtoihin. Lisäksi lähteenä on käytetty sivistystoimen tuottamia selvityksiä ja asiakirjoja (ks. lähteet). Taulukossa 1 vertaillaan hyötyjä ja haittoja siinä tilanteessa, että koulua ei lakkauteta. Taulukossa 2 vertaillaan hyötyjä ja haittoja tilanteessa, että koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät Virenojan kouluun syksyllä 2025.

TAULUKKO 1		
PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 1: KOULUA EI LAKKAUTETA	PÄÄTÖSVAIHTOEHDON LAPSIIN KOHDISTUVAT HYÖDYT	PÄÄTÖSVAIHTOEHDON LAPSIIN KOHDISTUVAT HAITAT
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Osallistuminen palveluun käyttäjänä: hyödyt Koulunkäynti omassa lähikoulussa mahdollistuu	Osallistuminen palveluun käyttäjänä: haitat Ei tunnistettuja kielteisiä vaikutuksia
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Saavutettavuus: hyödyt Oppilaiden koulumatkat ja niihin käytetyt ajat pysyvät ennallaan. Osa kulkee koulumatkat kävellen/pyörällä. Suurin osa oppilaista on koulukuljetuksen piirissä (23/43 oppilasta 53,5%) Opiskelu jatkuu pienessä yhteisöllisessä tutussa ympäristössä	Saavutettavuus: haitat Erityisen tuen oppilaille on tarjolla rajallinen määrä perusopetuslain mukaista erityisopetusta Kuivannon koulu ei ole esteetön
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Yhdenvertaisuus: hyödyt Lainmukainen lapsen oikeus perusopetukseen	Yhdenvertaisuus: haitat Ei tunnistettuja kielteisiä vaikutuksia
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Laatu: hyödyt Henkilöstön pysyvyys	Laatu: haitat Yhdysluokkaopetuksessa opetus pitää tietyissä oppiaineissa hajottaa kahdelle eri luokka-asteelle tunnin aikana, mikä voi

	Pätevät luokanopettajat Kiinteistön kunto	aiheuttaa rauhattomuutta ja esim. häiriöherkälle oppilaalle haastetta keskittymiseen ja oppimiseen
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Opiskeluympäristön turvallisuus ja terveys: hyödyt Kiinteistö on remontoitu joitakin vuosia sitten Sisäilmahaasteita ei ole ilmennyt Koulun tilat ovat väljät ja viihtyisät	Opiskeluympäristön turvallisuus ja terveys: haitat Toiminta on useammassa kerroksessa Kovien käsitöiden tila ei ole ajanmukainen
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Opetus ja oppimisympäristö: hyödyt Tuttu henkilökunta Pienen koulun yhteisöllisyys Pienen yksikön mahdollisuudet joustavuuteen erilaisissa tilanteissa Luokat ovat tilavat	Opetus ja oppimisympäristö: haitat Rehtorin tila puuttuu
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki: hyödyt Pienessä koulussa oppilaan oppimisen ja hyvinvoinnin yksilöllisen tukemisen mahdollisuudet	Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki: haitat Tehostetun tuen oppilaiden tukemisen rajallisuus (vrt. laaja-alaisen erityisopettajan läsnäolomäärä)

		Erityisen tuen oppilaille on tarjolla rajallinen määrä lainmukaista erityisopetusta Yhdysluokkaopetuksen haasteet opettajalle
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Koulumatkat: hyödyt Koulukuljetukset jatkuvat ennallaan	Koulumatkat: haitat Koulukuljetuskustannukset ovat kohtalaisen suuret verrattuna keskivertokustannuksiin Orimattilassa
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Koulupolun jatkuvuus: hyödyt Yläkouluun siirrytään jatkossakin Orimattilan keskustaan 6.-luokan päättyessä	Koulupolun jatkuvuus: haitat Koulupudokkaiden rajalliset tukemisen mahdollisuudet liittyen opetuspalveluiden ja opiskeluhoitopalveluiden henkilöstöresurssiin Siirtymä pienestä koulusta suureen voi olla joillekin oppilaille vaikeampaa esimurrosiässä kuin jos koulupolku on käyty suuremmissa yksiköissä jo alakouluaikana
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Opiskeluhoitopalvelut: hyödyt Jatkuvat ennallaan sovitun lukujärjestyksen ja resurssoinnin mukaan: kuraattori 2krt/kk, kouluterveydenhoitaja 2krt/kk, koulupsykologi tarvittaessa	Opiskeluhoitopalvelut: haitat Opiskeluhoitopalveluja on saatavilla rajallinen määrä (n.4krt/kk). Poikkeuksena akuutit tilanteet, joihin lain velvoittama palvelu tulee tarjota 1-7 päivässä
Päätösvaihtoehto 1:	Vapaa-aika: hyödyt	Vapaa-aika: haitat

Koulua ei lakkauteta	<p>Mahdollisuus liikuntatilojen ja muiden koulun tilojen ja pihan käyttämiseen kouluajan ulkopuolella</p> <p>Aktiivinen nuorisoseura ja vanhempainyhdistys, jotka järjestävät koululla toimintaa ja harrastuksia</p> <p>Kaverisuhteet säilyvät ennallaan</p> <p>Ennaltaehkäisevä lasta suojaava tekijä erityisesti heikommassa asemassa oleville</p>	<p>Harrastamisen Suomen mallin kerhotoiminnan ohjaajien saatavuus pienellä koululla rajallinen</p> <p>Iltapäivätoiminnan epävarmuus vuosittain ryhmään tarvittavan lapsimäärän (8) suhteen. Iltapäivätoiminta ei ole toteutunut viime vuosina</p>
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	<p>Muut välilliset vaikutukset: hyödyt</p> <p>Kylän identiteetti ja elinvoimaisuus säilyy ennallaan</p>	<p>Muut välilliset vaikutukset: haitat</p> <p>Palveluverkkosuunnitelman uudelleen toteuttaminen</p> <p>Opetuksen laatu heikkenee kaikilla Orimattilan koulun oppilailla ylläpidettäessä kustannuksiltaan kalliimpia kouluja</p>

TAULUKKO 2		
PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 2: KOULU LAKKAUTETAAN JA OPPILAAT SIIRTYVÄT SYKSYLLÄ 2025 VIRENOJAN KOULUUN	PÄÄTÖSVAIHTOEHDON LAPSIIN KOHDISTUVAT HYÖDYT	PÄÄTÖSVAIHTOEHDON LAPSIIN KOHDISTUVAT HAITAT
Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2025 Virenojan kouluun	Osallistuminen palveluun käyttäjänä: hyödyt Koulunkäynti koulukuljetuksineen mahdollistuu Virenojan koulussa	Osallistuminen palveluun käyttäjänä: haitat Koulupäivän mahdollinen piteneminen koulukuljetusten myötä
Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2025 Virenojan kouluun	Saavutettavuus: hyödyt Kuivannon koulun oppilaat ovat oikeutettuja koulukuljetukseen perusopetuslain koulumatkarajojen mukaisesti Virenojan koulu on esteetön koulu	Saavutettavuus: haitat Koulukuljetusten toteuttaminen voi muodostua joillakin oppilailla useammasta kuljetusmuodosta (taksi + bussi)
Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2025 Virenojan kouluun	Yhdenvertaisuus: hyödyt Kaikki oppilaat pääsevät opiskelemaan vertaisryhmäänsä (ei yhdysluokkaopetusta)	Yhdenvertaisuus: haitat Osa oppilaista voi hakeutua toiseen kouluun muutoksen kohdalla, mikä voi muuttaa kaverisuhteita

Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2025 Virenojan kouluun	Laatu: hyödyt Lyhytaikaisissa sijaisuuksissa mahdollisuudet koulun henkilöstön sijaistamisiin (pätevä sijainen saatavilla mahdollisesti paremmin) Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuen mahdollisuudet hieman paremmat (moniammatillista henkilökuntaa enemmän/useammin saatavilla)	Laatu: haitat Lasten opettajien vaihtuminen Vuonna 2025 tulevien 4.- ja 6.-luokkien koko on nykytietojen mukaan 28-30 oppilasta, mikä vaatii resurssin tarkkaa suunnittelua
Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2025 Virenojan kouluun	Opiskeluympäristön turvallisuus ja terveys: hyödyt Virenojan kouluun valmistui nykyaikainen laajennusosa v. 2014	Opiskeluympäristön turvallisuus ja terveys: haitat Mahdollinen turvallisuuden tunteen heikkeneminen hetkellisesti Kaksi ylisuurta ryhmä (4.- ja 6.-lk.) vaikuttavat luokkatilojen turvallisuuteen hetkellisesti lukuvuosina 2025-2027 Ylisuuret ryhmät vaikuttavat oppilaiden turvallisuuden tunteeseen hetkellisesti lukuvuosina 2025-2027 Yhteishengen luomisen haasteet Kuivannon koulun oppilaiden siirtyessä osaksi Virenojan koulun luokkia
Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät	Opetus ja oppimisympäristö: hyödyt	Opetus ja oppimisympäristö: haitat

syksyllä 2025 Virenojan kouluun	<p>Henkilöstöllä mahdollisuus erikoistua esim. taito- ja taideaineiden opetukseen enemmän omien taitojen ja kiinnostuksen kohteiden mukaan</p> <p>Kavereita ja sosiaalisia suhteita enemmän</p>	<p>Luokkakoot kasvavat hetkellisesti, tuleva 4.lk (2025) 28 ja tuleva 6. lk 30 oppilasta, mikäli oppilaat siirtyvät Virenojan kouluun</p> <p>Suurten ryhmien mahdollinen levottomuus</p> <p>Luottamuksen rakentaminen uuden kouluyhteisön ja oppilaiden välille vie aikansa</p> <p>4.- ja 6.-luokkatilat tulevat ahtaammiksi oppilasmäärien lisääntyessä</p>
Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2025 Virenojan kouluun	<p>Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki: hyödyt</p> <p>Monialaisia asiantuntijoita läsnä useampana päivänä viikossa (laaja-alainen erityisopettaja, opiskeluhuollon palvelujen henkilöstöä, koulunkäynninohjaajia)</p> <p>Odotusaikojen hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan oppimisen tuen näkökulmasta (läksyparkki, tukiopetus tms.)</p>	<p>Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki: haitat</p> <p>Isossa ryhmässä oppilaan yksilöllisen tukemisen mahdollisuudet</p> <p>Ison luokan työrauha</p> <p>Pitkien koulupäivien kuormittavuus</p> <p>Luottamuksen syntyminen ja ryhmäytyminen vievät aikaa</p>
Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2025 Virenojan kouluun	<p>Koulumatkat: hyödyt</p> <p>Koulumatka-aika nähtiin myös vapaa-ajan viettönä (lasten näkökulma)</p>	<p>Koulumatkat: haitat</p> <p>Koulumatkat ja –ajat pitenevät osalla oppilaista lakisääteinen maksimi koulumatka-aika (2,5 h) kuitenkin yhdenvertainen koko kaupungissa</p>

		<p>Lepo ja vapaa-aika vähenee osalla lapsista</p> <p>Istumiseen käytetty aika osalla lapsista lisääntyy</p> <p>Koulukuljetusten sujumisen epävarmuus</p> <p>Koulumatkojen turvallisuus: teiden turvallisuus etenkin talviaikana, kiusaamisen tai häirinnän mahdollisuus kuljetuksen aikana</p> <p>Odotuspaikka ja aika kuljetusta odottaessa</p> <p>Hiilipäästöt lisääntyvät</p>
<p>Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2025 Virenojan kouluun</p>	<p>Koulupolun jatkuvuus: hyödyt</p> <p>Virenojan koulusta siirrytään yläkouluun Orimattilan yhteiskouluun kuten Kuivannon noulusta</p> <p>Siirtymä kyläkoulusta alakouluiässä isompaan kouluun voi tukea joidenkin lasten koulunkäyntiä koulupudokkuuden näkökulmasta, sillä esimurrosiässä siirtyminen (nykyinen toimintatapa) voi lisätä lapsen haasteita muutoksessa</p> <p>Yläkouluun siirryttäessä lapsella on jo enemmän kavereita</p>	<p>Koulupolun jatkuvuus: haitat</p> <p>Riskinä koulupudokkuus joidenkin lasten kohdalla (koulumatkojen pituus, aikaisemmat aamuheräämiset, aiempi suurten poissaolojen määrä)</p> <p>Monta kouluvaihdosta tiettyjen ikäryhmien koulupolulle</p> <p>Yhdysluokkaopetuksesta oman vuosiluokan opetukseen siirtyminen voi aiheuttaa haasteita oppisisältöjen yhteensovittamisessa reaaliaineissa (YL, HI, US, YH) siirryttäessä 2.-, 4.- tai 6.-vuosiluokille</p>

Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2025 Virenojan kouluun	Opiskeluhoiltopalvelut: hyödyt Kouluverkon tiivistyessä opiskeluhoiltopalvelujen henkilöstön liikkuminen vähenee paikasta toiseen, mikä lisää hieman resurssia Palvelut ovat useammin saatavilla, perheet ja lapset oppivat käyttämään niitä Opiskeluhoiltopalveluja saatavilla sovitun lukujärjestyksen ja resurssin mukaan: kuraattori n.2krt/kk, kouluterveydenhoitaja 4krt/kk, koulupsykologi tarvittaessa	Opiskeluhoiltopalvelut: haitat Opiskeluhoiltopalvelujen henkilöstön muutokset suhteessa asiakkaaseen: uuden asiakassuhteen aloittaminen, luottamuksen rakentaminen uudelleen
Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2025 Virenojan kouluun	Vapaa-aika: hyödyt Monipuolisemmat liikunta- ja harrastusmahdollisuudet Harrastamisen Suomen mallin toiminnassa Enemmän kavereita ja mahdollisuuksia sosiaalisiin suhteisiin Elinpiiri laajenee Palvelujen saatavuus parempi (kaupat, kirjasto)	Vapaa-aika: haitat Harrastus- ja tapaamismahdollisuudet Kuivannon koulurakennuksessa ja pihalla heikkenevät Iltapäivätoiminnan osallistujamäärä kasvaa, ryhmässä voi esiintyä levottomuutta Liikkumiset edestakaisin Kuivannon kylän ja keskustan välillä; joukkoliikenne puuttuu Vapaa-ajan ja levon väheneminen koulumatkojen kestäessä kauemmin

	<p>Odotusaikojen hyödyntäminen lepäämiseen tai muuhun vapaa-ajan viettotapaan/toimintaan</p>	<p>Elinpiiri laajenee</p> <p>Suuret välimatkat hankaloittavat yhteistä vapaa-ajan viettoa uudessa koulussa muodostuneiden kavereiden kesken</p>
<p>Päätösvaihtoehto 2: Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2025 Virenojan kouluun</p>	<p>Muut välilliset vaikutukset: hyödyt</p> <p>Huoltajien asenne muutokseen, tiedottaminen ja yhteistyö tärkeää</p> <p>Lasten omatoimisuus kasvaa</p> <p>Kollegiaalinen tuki koulun henkilöstölle lisääntyy</p> <p>Ateriapalvelujen keskittäminen; kustannustehokkuus aterioiden kuljetuksissa ja henkilöstössä</p> <p>Kiinteistön ylläpidon kustannukset</p>	<p>Muut välilliset vaikutukset: haitat</p> <p>Kylän elinvoimaisuus/houkuttelevuus laskee</p> <p>Huoltajien ja kaupunkilaisten tyytymättömyys kaupungin päätöksentekoon, päättäjiin ja strategiaan</p> <p>Alueellisen tasa-arvon heikkeneminen</p> <p>Huoltajien asenne muutokseen</p> <p>Oppilaiden ja huoltajien autolla kulkeminen lisääntyy, kun mahdolliset uudet yksiköt ovat kauempana, arkiliikunta mahdollisesti vähenee</p> <p>Perheiden yhteisen ajan väheneminen pitkien koulupäivien myötä</p> <p>Imagohaitta kaupungille</p> <p>Varhaiskasvatuksen järjestäminen</p>

Lasten huoliin vastaaminen

Lasten huolet liittyivät koulumatkoihin, kaveriasioihin ja epävarmuuteen uudesta koulusta ja sen koosta. Koulumatkasuunnittelussa pyritään järjestämään matkat niin, että ne mahdollisimman vähän rasittaisivat oppilaan koulupäivää huomioiden asiaan liittyvät säädökset. Mietittäväksi myös jää, kuinka lasten mahdollisia pitkiä odotusaikoja voidaan hyödyntää. Voidaanko aikaa käyttää oppimisen tukemiseen esimerkiksi tukiopetusta tai läksyjenteko mahdollisuutta hyödyntämällä? Voiko olla mahdollisuus lepäämiseen, jos koulukuljetus on lähtenyt kovin aikaisin? Lisäksi tulee miettiä, miten koulupäivien aloitusajankohdat vaikuttavat lasten aikaisiin aamuhäämisiin ja koulukyyteihin ja voidaanko näihin vaikuttaa lukujärjestyssuunnittelulla kaupunkikohtaisesti. Toisena huolena lapsilla oli, joutuvatko koulukaverit eri kouluun. Opetuspalveluiden tavoitteena on sijoittaa kaikki Kuivannon koulun oppilaat Virenojan kouluun. Lisäksi pyrkimyksenä on järjestää uuteen kouluun tutustuminen ennen uudessa koulussa aloittamista. Silloin koulu ja mahdollinen uusi opettaja ja oppimisympäristö tulisivat tutuiksi ennen muutosta.

Vertailu vaikutuksista kaupunkitasoisesti ratkaisulla 1 (kouluja ei lakkauteta) tai 2 (koulut lakkautetaan)

Opetuspalvelut

Lapsivaikutusten arviointia tehdessä on tärkeää, että palveluverkkoa koskevissa päätöksissä kyettäisiin löytämään lasten ja perheiden näkökulmasta mahdollisimman pitkäkestoisia ratkaisuja. Orimattilassa palveluverkkoselvitys on ollut viimeksi päätöksenteossa viimeksi kolme vuotta sitten. Päätös palveluverkon tiivistämisestä hylättiin ja käynnistettiin uusi selvitys vuonna 2022. Mikäli koulun mahdollista lakkauttamista tarkastellaan vuosittain, aiheuttaa se jatkuvaa epävarmuuden tilaa perheissä ja henkilöstössä sekä kuuhuntaa koko kouluyhteisössä. Epävarmuus heijastuu myös kaupungin vetovoimaan.

Oppilasmäärät ovat laskemassa. Alakoulut ovat erikokoisia eri puolilla kaupunkia. Palveluverkkoa on tarve tiivistää. Lisäksi kaupungin taloudellinen tilanne vaatii palveluverkon tarkastelua taloudellisesta näkökulmasta. Palveluverkkoselvityksen ohessa tehtävässä lapsivaikutusten arvioinnissa on kuultu lapsia, huoltajia, henkilöstöä, opiskeluhuoltopalvelujen monialaista ohjausryhmää, opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstöä, lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman ohjausryhmää sekä muita sidosryhmiä (ks. prosessikaavio) koskien koulujen lakkauttamista ja siitä seuraavia vaikutuksia.

Kevään 2023 fasilitoinnissa ja tammikuussa 2024 tehdyissä lasten haastatteluissa nousevat pitkälti samat teemat opetukseen liittyen. Opettajan ja oppimisympäristön rooli nousivat molemmissa kyselyissä tärkeimpinä aiheina lapsilta sekä fasilitoinnissa myös aikuisilta. Fasilitoinnissa oppilaat nostivat kärkeen kiusaamiseen puuttumisen, hyvän ilmapiirin sekä hyvinvoinnin. Aikuiset pitivät tärkeinä asioina työrauhaa ja turvallisuutta. He haluavat säilyttää laadukkaan opetuksen, osaavat opettajat ja riittävän tuen. Myös lasten haastatteluissa hyvän koulun osalta korostuivat opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus, hyvä ilmapiiri ja monipuolinen oppimisympäristö. Monet edellä mainituista asioista ovat opettaja- ja kouluyhteisösidonnaisia, eivät paikkasidonnaisia. Aikuisten mainitseman riittävän tuen määrän mahdollistaminen on parempi hieman suuremmilla kouluilla resurssien jako huomioiden. Lapset mainitsivat haastatteluissa opiskeluhuollon palvelujen henkilöstön harvoin. Aiheesta kysyttiin myös erikseen. Kyseisillä kouluilla opiskeluhuollon palvelujen (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja) henkilöstö käy yhteensä noin 3-5 kertaa kuukaudessa. Henkilöstön tunteminen on osittain sidoksissa käynteihin kouluilla. Fasilitoinnissa 2023 huoltajat nostivat yksittäisenä tärkeimpänä asiana juuri opiskeluhuollon palvelujen henkilöstön saavutettavuuden. Näkyvyys (kouluilla läsnäolo) kertonee osittain saavutettavuudesta.

Fasilitoinnissa tärkeimmät huomiot 1.-3. -luokkalaisilla olivat avun, tuen ja huomaamisen näkökulmaan liittyviä. 4.-9. -luokkalaisilla tärkeimpien asioiden joukossa olivat opettajan rooli, hyvä opetus ja kiusaamiseen puuttuminen. Opettajan ja kouluyhteisön myönteiset piirteet nousivat tärkeinä asioina esiin myös lasten haastatteluissa. Edellä mainitut asiat ovat opettaja- ja kouluyhteisösidonnaisia, eivät paikkasidonnaisia. Niihin voidaan vaikuttaa niin pienemmissä kuin suuremmisakin kouluissa.

Väestöennusteen mukaan kaupungin väestönkehitys on laskeva ja väheneminen kohdistuu erityisesti lasten ja nuorten määrään. Alakoulut eroavat toisistaan paitsi oppilasennusteen, myös opetusryhmien koon suhteen. Esiopetuksen palvelutarve supistuu ikäluokkien pienenemisen myötä ja perusopetuksen oppilasmäärä vähenee vuoteen 2029 mennessä noin 310 oppilaalla. Palvelutarpeen väheneminen tarkoittaa laskennallisesti 16-17 opetusryhmää (kun keskimääräinen ryhmäkoko 19 oppilasta). Oppilasmäärien

vähentyessä epätasaisesti kunnan alueella erot opetusryhmien koon suhteen kasvavat entisestään. Perusopetuksen laadun ja talouden kannalta ei ole kestävä ratkaisu, että opetusryhmän koko on liian pieni.

Kouluja ja luokkia yhdistettäessä oppilasmäärät lisääntyvät kouluissa ja opetusryhmät kasvavat hetkellisesti. Opettajan aika oppilasta kohden vähenee suhteessa pienimpien yhdysluokkien (13 oppilasta) aikaan. Lisäksi luokan rauhattomuus saattaa lisääntyä oppilasmäärän kasvaessa. Ylisuuret luokat ovat riski kaikkien luokassa opiskelevien lasten hyvinvoinnille. Muutaman vuoden kuluessa oppilasmäärä alkaa tasaantua ikäluokkien pienenemisen myötä. Opetuspalveluissa ja kouluissa pyritään huomioimaan luokkakohtainen tilanne alkuvaiheessa järjestämällä jakotunteja tai/ja koulunkäynninohjaajan tai resurssiopettajan tukea ylisuurille (yli 25 oppilasta) luokille. Näitä luokkia muodostuu vain muutamassa ikäluokassa.

Mikäli perusopetuksen palveluverkkoon ei tulevaisuudessa tehdä muutoksia, pienten koulujen oppilasmäärät putoavat entisestään ja samalla nousevat myös oppilaskohtaiset kustannukset. Suurten opetusryhmien koulut puolestaan tarvitsevat nykyistäkin enemmän jakotunti-, tukiopetus- tai erityisopettajaresurssia. Yhtälö on taloudellisesti kestävä ja johtaa säästötoimenpiteisiin, jotka heikentävät koko perusopetuksen laatua, mikäli palveluverkko pysyisi entisellään.

Mielekäs opetus, oppiminen ja koulunkäynti eivät liity yksin suuriin opetusryhmäkokoihin. Myös toinen ääripää, koulun koon pieneneminen ja ikätovereiden vähyys, vaikuttavat opetuksen mielekkäaseen järjestämiseen ja sitä kautta oppilaan mahdollisuuksiin kehittyä. Luokkakoon merkityksestä oppimiselle ei ole myöskään selvää yhteyttä useiden tutkimusten mukaan (esim. Helsingin yliopisto, Kupiainen & Hienonen 2016, Luokkakoko), vaikka ylisuuret ryhmät eivät tavoiteltavia olekaan.

Oppilaiden oppimisen ja hyvinvoinnin (kouluterveyskyselyt 2019, 2021 ja 2023) haasteet ovat lisääntyneet. Luokat ovat heterogeenisiä. Yhdessä luokassa voi olla äidinkieleltään useita muita kuin suomenkielisiä sekä tehostetun ja erityisen tuen oppilaita. Opettaminen on muuttunut yhä haasteellisemmaksi oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioimisen myötä. Yhdysluokkaopetuksessa toisen samassa luokkatilassa opiskelevan ryhmän toiminnan lisäksi tulee huomioida myös lasten yksilölliset tarpeet. Yhdysluokkaopetuksen kuormittavuus niin lapselle kuin henkilöstöllekin opetuksen hajanaisuuden kannalta tulee huomioida.

Orimattilan kaupungin talouden tervehdyttämisen suunnitelmia

Orimattilan kaupungin on tasapainotettava talouttaan 5,4 miljoonaa vuosina 2024-2026. Kaikkia kaupungin toimia arvioidaan tästä näkökulmasta kriittisesti. Toimet tulevat kohdistumaan kaikkiin ikäryhmiin. Palveluverkkoselvitys tarvittavine toimenpiteineen on osa talouden tervehdyttämistä. Se pitää sisällään muun muassa kolmen koulun lakkauttamiset vuosina 2024-2026. Mikäli kouluja ei lakkautettaisi, tulisivat säästötoimet kohdistumaan joillain muilla keinoilla sivistystoimialan palveluihin (varhaiskasvatus-, opetus-, kirjasto-, kulttuuri-, museo-, ja nuorisopalvelut) tai kaupungin muihin palveluihin. Ikäluokkien koot ovat pienentyneet. Vuonna 2023 syntyi n. 100 lasta, kun kymmenen vuotta aiemmin lukumäärä oli lähes puolet suurempi. Palveluita on välttämätöntä järjeistää ja keskittää.

Perusopetuksen taloutta keventäisivät palveluverkon supistumisen myötä poistuvat tai vähenevät kustannukset, kuten esim. kiinteistöhoiton ja ruokahuollon kustannukset. Toisaalta koulujen lakkauttaminen lisää koulukuljetuskustannuksia. Joidenkin kustannusten ennakointi on erittäin haastavaa, sillä asiaan voi liittyä esimerkiksi vuosittaiset tai pidemmän ajan suhdannevaihtelut (esim. polttoaineiden hinta, joka vaikuttaa koulukuljetuskilpailutusten tarjouksiin), joita ei voi ennakoida tarkasti.

Kasvun ja kehityksen yksilöllinen tukeminen

Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman läpileikkaavat toimintaperiaatteet ovat yhdenvertaisuus, kumppanuus ja oikea-aikaisuus. Kaupungin hyvinvointityötä tehdään varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukiossa ja nuorisotyössä. Lisäksi hyvinvointityöhön kuuluvat kulttuuri-, kirjasto-, ja museopalvelut, seurakunta, järjestöt ja sosiaalityö. Mahdollisuudet näiden palvelujen käyttöön on lasten ja nuorten saatavilla koulupaikasta riippumatta. Palveluita on keskitetty Orimattilan keskusta. Luhtikylän, Kuivannon ja Järvikunnan kylissä palveluita ei ole juurikaan koulun lisäksi. Luhtikylän ja Järvikunnan varhaiskasvatuspalvelut järjestetään Länsi-Orimattilassa. Kirjastoauto käy kylillä säännöllisesti. Koulujen iltakäyttö on koulukohtaista ja vuosisidonnaista. Seurat ja järjestöt käyttävät niitä resurssien ja mahdollisuuksien mukaan.

Opiskeluhoitolaian mukaan opiskelijalla on oikeus saada psykologi- ja kuraattoripalveluja tarpeen mukaan. Koulujen mahdollisten lakkautusten seurauksena, voi lapsen asiakassuhteeseen tulla muutoksia. Palveluista vastannut työntekijä voi muuttua. Tärkeää on

huolehtia mahdollisista tiedonsiirroista yhteistyössä asiakkaan kanssa. Uuden asiakassuhteen luominen vie hetken aikaa. Oikeus palveluun kuitenkin jatkuu koulupaikasta huolimatta. Sama koskee kouluterveydenhuollon järjestämistä.

Kyläkouluista siirtyminen suurempiin yksiköihin tukee opiskeluhoollon palveluihin pääsyä. Kyläkouluilla palveluja on saatavilla vähemmän kuin suuremmissa yksiköissä. Opiskeluhoollon palvelujen henkilöstön työskentelypisteiden vähentyessä jää aikaa enemmän varsinaiselle työlle ilman siirtymiä. Se tarkoittaa, että palvelua on saatavilla keskitetysti paremmin. Toisesta näkökulmasta asiakasmäärän vähäisyys mahdollistaa suuremman ajankäytön yhdelle lapselle pienessä yksikössä. Nivelvaihtely ja sekä tiedonsiirto on tärkeää opiskeluhoollon lisäksi myös opetuspalveluissa. Uuteen kouluun ja mahdolliseen opettajaan ja ryhmään tutustuminen ennen uuteen kouluun siirtymistä vahvistaa turvallisuuden tunnetta muutoksen edessä. Lisäksi nivelvaihtely esiopetuksesta kouluun vahvistuu, jos lapsi jo esiopetusvuonna pääsee ryhmäytymään tulevien luokkakavereiden kanssa samassa koulurakennuksessa.

Kyläkouluilta siirrytään yläkouluun Orimattilan yhteiskouluun. Siirtymä pienestä koulusta suurempaan voi olla joillekin lapsille helpompaa nuorempana, jolloin murrosiän aiheuttamat mahdolliset henkiset ja fyysiset haasteet eivät lisää koulumuutoksen mukanaan tuomaa stressiä.

Liikkuminen ja ympäristö

Luhtikylän, Kuivannon ja Järvikunnan koulujen pihossa on lapsille monia toimintamahdollisuuksia. Ne toimivat kylissä myös kouluajan ulkopuolella harrastuspaikkoina. Mahdollisten uusien koulujen välituntialueet ja koulupiha tarjoavat myös monipuolisia mahdollisuuksia liikkua ja leikkiä.

Koulujen mahdollinen lakkauttaminen ja opiskelupaikan siirtyminen lähelle keskustaa mahdollistaa erilaisten liikuntapalvelujen ja muiden harrastusmahdollisuuksien käytön monipuolisemmin. Lisäksi nuorisotyön, kulttuuri-, kirjasto- ja museopalvelujen sekä seurakunnan ja järjestöjen tuottamat palvelut ovat paremmin ja monipuolisemmin saatavilla. Koulujen lakkauttaminen voi merkitä osalle oppilaista arkiliikunnan vähenemistä, mikäli koulumatkakuljetusreitti kulkee läheltä kotia. Toisaalta koulumatkoihin liittyy usein kuitenkin omavastuuosuus, jonka oppilas kulkee omatoimisesti. Mahdollisesti koulun pihan käyttäminen vapaa-ajalla ei olisi enää mahdollista, mikä kaventaisi harrastusmahdollisuuksia iltaisin.

Koulujen mahdollinen lakkauttaminen tarkoittaa sitä, että lapset tulevat kulkemaan takseilla ja busseilla päivittäin. Osan oppilaista on mahdollista käyttää olemassa olevia runkolinjoja, osa tarvitsee lisäksi liityntäkuljetuksia bussipysäkille. Joissakin tapauksissa koulumatkaan käytettävä lakisääteinen aika (2,5 h) ylittyy käytettäessä bussikuljetusta, jolloin näissä tilanteissa tullaan tarvitsemaan suoria taksikuljetuksia joko sekä aamulla että iltapäivällä tai vain toisena. Tällä hetkellä lakkautusuhan alla olevien koulujen oppilasta koulukuljetuksen piirissä on yhteensä 96/137 oppilasta (70,1 %). Koulumatkaan liittyy aina omavastuuosuus, jonka lapsi kulkee ikätasosta ja reitin turvallisuudesta riippuen noutopisteelle.

Vapaa-aika ja osallistuminen

Luhtikylän, Kuivannon ja Järvikunnan koulujen pihossa on lapsille monia toimintamahdollisuuksia. Ne toimivat kylissä myös kouluajan ulkopuolella harrastuspaikkoina. Koulujen lakkauttaminen merkitsisi todennäköisesti myös koulurakennusten iltakäytön loppumista vapaa-ajan viettopaikkana harrastuksissa tms. Koulujen mahdollisten lakkautusten myötä, tulisi miettiä kyseisten rakennusten mahdollista käyttöä kyläyhteisön hyväksi vapaa-ajanviettopaikkana sekä harrastusmahdollisuuksien näkökulmasta. Kannanotoissa nostettiin esiin kaupungin roolin tärkeys kylien harrastusmahdollisuuksien tukemisessa varsinkin silloin, mikäli koulu lakkautetaan.

Mahdollisten uusien koulujen välituntialueet ja koulupiha tarjoavat myös monipuolisia mahdollisuuksia liikkua ja leikkiä. Koulujen mahdollinen lakkauttaminen ja opiskelupaikan siirtyminen lähelle keskustaa mahdollistaa erilaisten liikuntapalvelujen ja muiden harrastusmahdollisuuksien käytön helpommin. Lisäksi nuorisotyön, kulttuuri-, kirjasto- ja museopalvelujen sekä seurakunnan ja järjestöjen tuottamat palvelut ovat paremmin ja monipuolisemmin saatavilla. Kaikilla Orimattilan kouluilla järjestään harrastamisen Suomen mallin kerhotoimintaa. Joillakin kouluilla harrastetoimijoita on toisia enemmän. Nämä koulut painottuvat Orimattilan keskusta-alueelle.

Lasten kuulemisessa puheissa tärkeimpänä nousivat kaveriasiat. Lapset näkivät kaveriasiat muutoksen kohdalla sekä huolena että mahdollisuutena. Huolena heillä oli, tulevatko omat kaverit samalle luokalle/kouluun. Toisaalta he näkivät uuteen kouluun siirtymisen mahdollisuutena saada uusia kavereita sekä nähdä helpommin kavereita, jotka asuvat Orimattilan keskustassa.

Lasten lisäksi myös huoltajia mietitytti pääsevätkö koulukaverit samaan kouluun. Opetuspalveluiden tavoitteena on sijoittaa lakkautusuhan alla olevien koulujen oppilaat samaan kouluun, vähintäänkin koskien saman luokkatason oppilaita. Näin lähimmät

koulukaverit eivät jakaantuisi eri kouluille. Koulumuutoksella voi olla vaikutuksia siihen, että huoltajat hakevat lapselle koulupaikkaa eri koulusta, kuin mihin muut oppilaat siirtyvät. Lasten kaverisuhteiden jatkumosta tulee huolehtia, kun tehdään suunnitelmia koulupolun etenemisestä.

Samat luokkakaverit/koulukaverit samassa uudessa koulussa antaa mahdollisuuksia myös yhteiseen vapaa-ajan viettoon Orimattilan keskustassa tai keskustan läheisyydessä. Syrjäytymisvaarassa oleville lapsille muutos voi olla mahdollisuus aktiivisempaan elämään ja uusiin kaverisuhteisiin.

Kuljetusoppilaiden määrä lisääntyy. Mahdolliset pitenevät koulumatka-ajat vähentävät lasten vapaa-ajan määrää. Vapaa-ajan määrän kannalta on tärkeää pystyä suunnittelemaan koulumatkat ja odotusajat mahdollisimman hyvin. Tämä tarkoittaa yhteistyötä kaikkien koulujen ja kuljetusjärjestelijöiden suhteen. Odotusajoille voi olla mahdollista suunnitella esimerkiksi läksyparkkia, kerhoja, tukiopetusta tai leppämisen mahdollisuutta. Kuljetuksen osalta kouluuntulo- ja lähtöajan olisi hyvä olla mahdollisimman lähellä koulunkäyntiaikoja, jolloin lapsen koulupäivä ei pitene odotusajan vuoksi lisää huomattavasti.

Terveys ja turvallisuus

Opiskeluhoitopalvelut ja kouluterveydenhuolto kuuluvat kaikkien lasten perusopetuslain mukaisiin oikeuksiin koulupaikasta riippumatta. Sosiaalityön, perusterveydenhuollon, nuorisopalvelujen, seurakunnan ja muiden järjestöjen tuottamat lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat Orimattilan keskustassa helpommin saatavilla.

Pieneltä koululta siirryttäessä isompaan kouluun ja lähiympäristöön voi uusi tilanne ja toimintaympäristö aiheuttaa monenlaisia tunteita. Turvallisuuden tunteen vahvistaminen on huomioitava uudessa tilanteessa kaikkien lasten, mutta erityisesti heikommassa asemassa olevien lasten kohdalla. Uuteen kouluun ja mahdolliseen opettajaan tutustuminen on tärkeällä sijalla epävarmuuksien ja jännitysten lieventämiseksi sekä turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi.

Osalla lakkautusuhan alla olevista kouluista on ollut sisäilmaongelmia tai niissä on aiheutunut joillekin henkilöstön jäsenille tai oppilaille oireita, joiden alkuperää ei ole saatu selville tutkimuksista huolimatta. Luhtikylän koululaisten tulevaksi kouluksi suunniteltu Myllylän

koulu on peruskorjattu koulu. Kuivannon ja Järvikunnan koululaisten tulevat suunnitellut koulut Virenojan ja Tönnön koulut tarvitsevat lähivuosina peruskorjausta, mikäli näissä kouluissa toimintaa jatketaan pidempään. Mikäli palveluverkkosuunnitelma etenee alustavan suunnitelman mukaisesti, Tönnön koululaiset siirtyisivät vuosikymmenen lopulla Jokivarren alueella sijaitsevaan kouluun.

Koulukuljetukset lisääntyvät. Kuljetusten aikana oppilaat ovat vailla valvontaa. Koulukuljetuksiin käytettävä aika lisääntyy, mikä mahdollistaa oppilaat häirinnälle ja kiusaamiselle. Saumaton yhteistyö liikennejärjestelijän, oppilaiden ja huoltajien kanssa suhteessa kouluun on tärkeää, jotta kiusaaminen ja häirintä ei mahdollistu. Kouluilla odotusajan valvonta on järjestettävä. Huomattava on, että koulukuljetusten lisääntyessä myös lasten istumisen määrä tulee päivän aikana lisääntymään, mikä vähentää luontaista liikkumiseen käytettävää aikaa.

Muutostilanteessa lapsilla, joilla on ollut paljon poissaoloja, on mahdollisesti suurempi riski koulupudokkuuteen. Toisaalta muutos koulupaikassa antaa mahdollisuuden myös positiiviseen muutokseen koulunkäynnissä. Huomioitavaa on heikommassa asemassa olevien lasten mielenhyvinvoinnista huolehtiminen ahdistuneisuuden lisääntymisen näkökulmasta, kun ympäristö muuttuu pienestä suuremmaksi.

Mahdollinen uusi tuleva koulu lähempänä keskustaa mahdollistaa siellä asuvien läheisten ja kaverien tapaamisen helpommin, mikä lisää kokemusta ihmissuhteiden jatkuvuudesta.

Koulujen lakkautus ja siihen liittyvä keskustelu niin kotona, kouluissa kuin julkisestikin voi aiheuttaa epävarmuuden ja turvattomuuden tunnetta lapsissa. Eri toimijoiden tulee kiinnittää huomiota keskustelujen sävyyn ja sisältöön lasten ollessa paikalla. Aikuisten on tärkeää olla turvallisia, kuuntelevia ja ratkaisukeskeisiä.

Tärkeä osa kylien palveluja on koulu. Koulun lakkauttaminen herättää huolen kylien kuoleentumisesta ja vetovoimaisuudesta. Koulujen lakkauttamisella ei ole vaikutusta perheiden taloudelliseen tilanteeseen suoraan. Koulunkäynti ja koulukuljetukset ovat ilmaisia.

Välilliset vaikutukset

Lyhyellä aikavälillä muutoksen kohdalla lasten oikeuksien toteutuminen saattaa heikentyä hetkellisesti, jollei suunnittelussa ja prosessin eri vaiheissa näkökulmaa arvioida ja huomioida jatkuvasti. Pitkällä aikavälillä lasten ja nuorten hyvinvoinnin voidaan ajatella palautuvan tai jopa paranevan.

Perheiden tyytymättömyys kuntapäätäjien päätöksentekoon on riski lasten elämän kannalta. Pettymys päätöksentekoon voi hankaloittaa yhteydenpitoa perheisiin ja luottamuksen rakentumista tulevaan kouluun. Se voi lisätä muuttoliikettä pois Orimattilasta.

Liitteet

- Verkkofasilitointi 4.5.2023 (Fountain Park)
- Kuivannon koulun vanhempainyhdistyksen lausunto
- Kuivannon koulun henkilöstölausunnot (3kpl)
- Oppilaskunnan hallituksen lausunto
- Orimattilan lapsivaikutusten arvioinnin prosessikuvaus 27.2.2024
- Opetuspalveluiden palveluverkkokysely huoltajille
- Kuivannon nuorisoseura ry:n lausunto
- Orimattilan itäisen aluekumppanuuspöydän lausunto

Lähteet

- Kaupunginvaltuuston kokouksen pöytäkirja 6.6.2022
- Talouden tervehdyttäminen opetuspalvelut/asiantuntijaryhmä (esitys 5.2.2024 ja taustamateriaalia)
- Kuivannon koulun opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön työskentelymateriaali
- Opiskeluhoillon ohjausryhmän työskentelymateriaali
- LAPE-työryhmän työskentelymateriaali
- Taulukko Kuivannon koulun lasten vastauksista
- Sivistysvaliokunnan hyväksymä päätös iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmasta
- Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025
- Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025